

Torup Ting 2024: beretning

Torup Ting er lokalrådet som dækker midten af Halsnæs fra Hald Strand til Grønnesse. Vedtægten siger 'Tinget er åbent for alle beboere – børn som voksne – med bopæl i det gamle postdistrikt 3380 Dyssekilde eller med særlig tilknytning til området.'

Torup – lokalt engagement

I 2025 er der kommunevalg. Så er det tid at sætte et kryds. Men lokalt engagement rækker langt ud over at sætte et kryds på stemmesedlen hvert 4. år.

Det lokale engagement skal ikke ses som en snæversynet sogne-politik. Tværtimod. Torup er løbende til inspiration for andre lokalsamfund rundt om i landet, både med foredrag over hele landet og bunkevis af besøg i Torup – i flere omgange fra bla Estland - og i form af projekter som *Rurale Succeser* (2019), *Deltag* (2020), *Varme Zoner* (2021) og *Grønne Fællesskaber* (2021). Det er forskningsprojekter, hvor Torup både har været genstand for forskning, medforskere og et lysende eksempel på en livskraftig landdistriktsudvikling. Sådanne projekter og undersøgelser danner grundlag for Torups deltagelse i internationale landsbyprojekter som fx EUs *Smart Rural 21 Project* (og videreførelsen *Smart Rural 27*), med besøg fra hele Europa og Torup på tribunen ved internationale konferencer. Og Torup blev også valgt som landsby for Landdistriktsministerens besøg i november 2023, hvor hun ville præsentere regeringens tanker om landdistriktspolitik. Mødet blev flyttet til Melby pga af de mange tilmeldinger ... og dagen efter var hun ikke længere minister.

Torup deltager meget aktivt i lokal, regional og national landdistriktspolitik, bla via LAG Halsnæs-Gribskov (Lokal AktionsGruppe: EU-fond), som uddeler midler til lokale projekter. Det har bla besøgsgården Tothaven nydt godt af, ligesom Fælleshuset på Hvidkilde, Under Solen (bageri, restaurant), Landsbylægen, Sykkel, Mad & Mennesker, Blæret Tang, Havreddertårnet og solceller på Brugsen - for blot at nævne nogle af de nærmeste. Hvad der ikke lykkedes, var at få kommunens opbakning til at Torup var med i Frilandsby-ordningen. Vi foreslog i denne sammenhæng NÆRpleje, dvs en decentral model for ældrepleje, men det fandt ikke

støtte i kommunens administration – i første omgang. Det skal nok komme i en eller anden form. Regeringens Ældre-udspil flugter med vores tanker. Og det er jo snart kommunevalg, så fokus vil være på trivsel, også blandt de ældre.

Lokale initiativer tager mange former, fra det helt spontane til det meget fasttømrede. Blandt de sidste er Torupfonden, som står bag købet og udviklingen af Hvidkilde, den nye bydel i Torup. Det er en stor mundfuld for et lille lokalsamfund, for også dette hviler på frivilligt arbejde. Civilsamfundet tager fat i opgaver, som ellers ville blive overladt til såkaldte developpere. Her gør vi det selv.

Torupfonden udspringer af Torup Ting, lokaldemokratiet, som udover Torup Folkekøkken (fællesspisning), opsætning af bænke, lokalpolitisk trafikplan, tilskud til fodboldmål – kort sagt stort og småt - også tilrettelægger borgermøder og høringer, både om grundvand, grusgrave og senest om solceller. Meningerne om energipark dvs solceller er delte, naturligvis. Torup Ting har fremlagt en vision som fokuserer på natur og lokalt energifællesskab: Torup Ting vil indgå aktivt i de videre drøftelser om en evt energipark på vores egn.... hvis det bliver aktuelt. I mellemtiden har Torup Ting sammen med andre lokale kræfter sendt et kritisk høringssvar om 'Screening af Energiparker', hvor vi bla peger på behovet for og manglen på lokal indflydelse og medejerskab i hele processen. Og Torup Ting bidrager aktivt til den kommende Kommuneplan for Halsnæs Kommune: den giver retningen for kommunens udvikling fra 2026. Her lægger vi vægt på natur, biodiversitet, trafik og bosætning, herunder at vi bruger de eksisterende (landbrugs)bygninger til nye formål. Også her går Torup foran med ALrum, Torups nye Bevægelseshus i en funktionstømt lade.

Det lokale engagement i en landsby som Torup - med 380 personer, dvs ca 1% af befolkningen i Halsnæs Kommune – viser sig i en lokal skole, en børnehave, en Brugs og en øko-butik, et lokalt madmarked, Repair Cafe, Sykkel-udlejning, et jazzet mejeri, kunstgalleri, lokale arbejdspladser på Dyssekilde Station, en Bogby og sågar et Folkeuniversitet og en fælles grejbank. Og hvem ved: (gen)starten af en ny efterskole på Toruplund. Alt sammen aktiviteter som er skabt lokalt. Som er groet frem som resultatet af lange, seje indsatser. Det ses bla i skabelsen af boligområder som Økosamfundet Dyssekilde, Hvidkilde og Andelsbolig-foreningerne, hvoraf AB Vænget er den nyeste.

Nogle nedslag:

- Generalforsamling 7. MAR 2024; borgermøder m/u Folkekøkken; landdistriktsminister besøg NOV 2023. En Nytårshilsen fra Torup Ting blev bragt i Halsnæs Avis, DEC 2024
- Løbende kontakter til og møder med borgmester, kommunale udvalg & den kommunale forvaltning
- Deltagelse i forsknings- og udviklingsprojekter, både nationalt nationalt [DELTA](#) – Om deltagerkultur i Danmark | Nordea-fonden (nordeafonden.dk) og Varme Zoner ([Torup – Varme Zoner](#)) – og internationalt ([Torup – Smart Rural Areas](#) (smartrural21.eu))
- Det fortsatte arbejde i Torupfonden og planlægningen af og støtten til Hvideland/Hvidkilde
- Aktive Småting: Torup Deleværksted/Repair Cafe, Stier & Veje, Torup Tingsted, Torup Kalender/Velkommen til Torup, QR-koder, Torup Klatrevæg, Torup Grejbank & Landsbypedel, ALrum, Energifællesskaber, Kommuneplan

Bestyrelsen arbejder løbende - på baggrund af drøftelserne ved borgermøderne – med aktuelle forhold af betydning for Torup og omegn. En større sag af betydning for lokalområdet har behov for løbende lokal opmærksomhed:

- Energipark screening (700 HA) og evt etablering (70 HA) har afstedkommet stor opmærksomhed og bekymring. Meningerne om energipark, dvs solceller, er delte, naturligvis. Torup Ting har fremlagt en vision som fokuserer på natur og lokalt energifællesskab – og Torup Ting vil indgå aktivt i de videre drøftelser om en evt energipark på vores egn.... hvis det bliver aktuelt. I mellemtiden har Torup Ting sammen med andre lokale kræfter sendt et kritisk høringsvar om 'Screening af Energiparker', hvor vi bla peger på behovet for og manglen på lokal indflydelse og medejerskab i hele processen.

Torup Tings bestyrelse har løbende haft møder med borgmester & den kommunale forvaltning, især om veje/stier/trafik og om Torup Tings forslag til en samarbejdsaftale med Halsnæs Kommune – og om Energipark, ikke mindst. Torup Tings fokus på en lokal/decentral hjemme(syge)pleje, NÆRpleje, var temaet for Torups ansøgning om at blive Frilandsby. Torup blev udvalgt som potentiel deltager i

Frilandsbyordningen – et politisk prestigeprojekt - men måtte takke nej pga markant uvilje fra Halsnæs Kommune, i første omgang. 2025 er valgår og Halsnæs Kommune har selv foreslået 'Faste Teams' i nærplejen.

Torup Ting er fra 2022 repræsenteret i Halsnæs Kommunes Grønt Råd – og har spillet en aktiv rolle ifm VILDNæs, dvs Halsnæs Kommunes deltagelse i Miljøministeriets biodiversitets-kampagne (2023/2024).

Ud over Torup

Torup er løbende genstand for opmærksomhed fra ind- og udland. Formanden har i perioden holdt landdistrikts-oplæg flere steder i Danmark og i udlandet, bla i Gdansk/Polen og Halland/Sverige og senest i Moldova, virtuelt, naturligvis. Og i Sønderby for Realdania, tilmed. Torup får stribevis af besøg udefra, både af danske grupper og udenlandske; i 2024 bla flere studiegrupper fra Estland. Men formanden for Torup Ting deltager i det nationale udviklingsarbejde om netop lokal/decentral pleje i projekt Sundhedslandbyer under Landdistrikternes Fællesråd, støttet af Nordeafonden. Ligesom formanden deltager i tænketanken Mandag Morgens tænketank om udvikling af lokaldemokratiet.

Småting

Småting, dvs arbejdsgrupperne under Torup Ting har fungeret fint ift de mange andre frivillige opgaver, nemlig Torup Deleværksted/Repair Cafe, Torup Tingsted, Velkommen til Torup, Stier/Veje/Trafik, QR-koder, Klatrevæg, Grejbank/Landsbypedel, ALrum, Energifællesskaber og Kommuneplan:

- Torup Deleværksted/Repair Cafe på Dyssekilde Station. Genbrug og reparation er trendy og Torup er helt på forkant her; tilknyttet <https://repaircafedanmark.dk> - og huser også projekt Sykkel (se www.sykkel.dk), som fra 2024 danner et 'hub', dvs et støttepunkt ift Grøn Turisme, et projekt under Visitnordsjælland med støtte fra bla LAG Gribskov-Halsnæs. Der var festlig indvielse med sang og taler af formændene for Nationalparken Kongernes Nordsjælland, for Udvalget for Plan og Byg – og for Torup Ting, 12 OKT 2024: [Oplev naturen på to hjul med nye cykelhubs – Sjællandske Nyheder](#)
- Stier/Veje/Trafik: løbende dokumentation og lobbyisme ift Halsnæs Kommune, herunder møder med forvaltningen. Sammenhængende og sikre sti-forbindelser,

fartdæmpning/afstribning på vejene står højt på listen – og er blevet gennemført i årenes løb. Småtinget har (igen) fremlagt en samlet trafikplan for Torup og omegn – og kommenteret ifm en kommunal Trafikplan-høring (JAN 2021). Torups trafikplan har været drøftet igen med Halsnæs Kommune, fra NOV 2022 og løbende.

- Småtinget Velkommen til Torup har vedligeholdt Torups nye hjemmeside, inkl en Torup Kalender (se www.torupting.dk)
- QR-koder i Torup, inspireret af et tilsvarende projekt i Liseleje. Fortællingen om vigtige steder og historiske huse i Torup bliver fortalt via QR-koder, som kan scannes af en mobiltelefon af den smarte slags. Projektet retter sig mod både Torup-borgere og gæster udefra
- Torup Grejbank & Landsbypedel, projekt Dugnad, støttet af Nordeafonden (Her bor vi) er indrettet på Hvidelandsgården. En tilhørende app, Ting og Talenter (www.toruptingogtalenter.dk) er udviklet med midler fra SR21-projektet. Midler fra Landdistriktspuljen bidrager også til Torup Grejbank & Landsbypedel
- Torup Folkekøkken: fællesspisninger i forsamlingshuset. Torup Folkekøkken har suppleret Halsnæs Folkeuniversitets streaming i TLC af naturvidenskabelige foredrag fra Aarhus Universitet
- Torups bænke: flere specialdesignede bænke, bygget i Statsfængslet i Jyderup og hos FGU, Halsnæs, pryder nu udsigtspunkter i Torup. Det glæder både langsomt gående, kærestepar og andre livsnydere
- ALrum: Torups kommende fælles bevægelseshus, Alrum, er et demonstrations-projekt ift. kreativ genanvendelse af funktionstømte landbrugsbygninger: den grønne lade på Hvidelandsgården. Interessenterne - og brugerne - bag projektet repræsenterer en bred kreds af Torups foreninger og institutioner: Torup Ting, Torupfonden, TLC, Halsnæs Lilleskole, Torup Børnehave, Torup Klatreklub, Økosamfundet Dyssekilde, Hvidkilde. Vi samarbejder således med Halsnæs Kommune om at realisere kommunens 2030 vision om det gode/sunde/aktive liv i Halsnæs... i praksis. ALrum-projektet har i den anledning opnået støtte (20.000 kr.) fra Halsnæs Kommunes Visionspulje. I 2024 har Torup Ting fået støtte fra Landdistriktspuljen (ca. 1,5 mio kr) til at starte projektet og sikre et tæt tag. Nye fondsansøgning forberedes
- Energifællesskaber: Torup Ting har afholdt flere møder, bla med kommunalforvaltningen, lokalpolitikere, Morten Mejsen Westergaard fra

<https://www.energifaellesskaber.dk/> mhp at formulere en alternativ og konstruktiv tilgang til lokal energiproduktion – set ift solceller

- Kommuneplan: Torup Ting forbereder indspil til Halsnæs Kommunes kommuneplan, gældende fra 2026. Det er nu, i 2024-2025, at brikkerne lægges tilrette: derfor er vi tidligt ude – og her lægger vi vægt på natur, energi, bosætning og lokaldemokrati

Lokaldemokratimidler 2018-2023

Torup Ting gjorde ved sine foretrædener for Halsnæs Kommunes udvalg for Kultur, Idræt og Demokrati 7.11.2018, 25.9.2019, 13.1.2021, 2.11.2022 og 24.10.2024 rede for Torup Tings aktiviteter og initiativer. Disse møder fokuserer på brugen af lokaldemokratimidlerne som et led i kommunens strategi for lokaldemokrati - og med fokus på Vision 2023/Vision 2035. Torup Ting pegede her igen på behovet for en egentlig samarbejdsaftale mellem Torup Ting og Halsnæs Kommune (det har været fulgt op med fælles lokalrådsmøde) – og på behovet for medspil i lokalpolitiske initiativer som fx NÆRpleje, dvs pleje tættere på borgerne. Torup Ting får i lighed med de to andre lokalråd i Halsnæs Kommune stillet kr 25.000 til rådighed (2024) ift til at udvikle 'Vision 2030', hvor kommunen skal være kendt for at være 'Ikke for fin; rå og autentisk' – og ift at udvikle den nye/reviderede 2035-vision for Halsnæs, 'Halsnæs i bevægelse', som Torup Ting har udfoldet i særlig grad ift ALrums-projektet. Vi har foreslået et fælles inspirations- og opkvalificerings forløb for alle kommunens lokalråd (Liseleje/Ølsted/Torup). Det bliver evt realiseret i 2025 via Folkeoplysningsmidler. Lokaldemokratimidlerne er et vigtigt økonomisk bidrag til Torup Ting, da der ikke opkræves kontingent: tak for det til Halsnæs Kommune.

Torup Ting anvender midlerne til langsigtede formål, der kommer så mange som muligt til gode. Der er bl.a. investeret i udstyr (projektor/streaming ift Halsnæs Folkeuniversitet, borgermøder og ungdomsteater), Torup Tingsted, Torup Tings hjemmeside, Klatrevæg, Bænke, Torup Grejbank, ALrum - og en cykel-hub i Torup. Flere af disse uddybes nedenfor – og i flere tilfælde har fondsmidler (Nordeafonden, Landdistriktspuljen, LAG Gribskov-Halsnæs, Halsnæs Kommunes Visionspulje) og præmien ifm Årets Landsby, 2019, bidraget.

Lokaldemokratimidler

Halsnæs Kommune og Vision 2030 og Vision 2035 – en opsummering

Torup Ting har i 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 2023 og 2024 anvendt lokaldemokrati-midlerne til flg:

- Teater/musik aktiviteter for & med unge. Her var tale om et samarbejde ml UKC Halsnæs, Torup Forsamlingshus TLC og Torup Ting. Lamper, scenetæpper og dansegulv til teater indkøbt til fælles Torup-brug. Baggrunden er et ønske udtrykt ved borgermøder, hvor behovet for aktiviteter for/med unge blev fremhævet. Denne aktivitet knytter sig til 2030-visionens punkt om 'Sammenhængende lokale oplevelser' og blev videreført i 2019, 2020 og 2021 (lå lidt stille i 2022) og videreført i 2023 og 2024. Udbyttet af dette er aktivering af og medleven fra ungdomsgruppen.
- Torup Klatrevæg og Klatreklub retter sig også mod især de unge – selv om andre også gerne må benytte sig af klatrevæggen, som er opført i samarbejde med Halsnæs Lilleskole, med tilskud fra Nordeafonden og Torup Ting. Denne aktivitet knytter sig til 2030-visionens punkt om 'Sammenhængende lokale oplevelser' og 'Turisme og gæster' og til [Vision 2035: Halsnæs i bevægelse \(halsnaes.dk\)](https://halsnaes.dk). Udbyttet af dette er fællesoplevelser og motion – og der bliver klatret i Torup, både af børn og forældre. Halsnæs Lilleskole har udannet nogle af lærerne til klatreinstruktører.
- Velkommen til Torup. Torup Tings hjemmeside om bla aktiviteter (kalender), samt info om virksomheder og foreninger i Torup og Omegn. Baggrunden er et ønske om at synliggøre Torups mange kvaliteter og aktiviteter. Denne aktivitet knytter sig til 2030-visionens punkter om både 'Sammenhængende lokale oplevelser' og 'Turisme og gæster'. Den er blevet videreført i 2018 og 2019, 2020, 2021, 2022, 2023 og 2024. Behovet for 'Velkommen til Torup' understreges af tilflytterne i Hvidkilde og AB Vænget, som vil medføre mange nye medborgere i Torup: de vil (også) have behov for at orientere sig bredt om Torups mange muligheder. Udbyttet af dette er en synliggørelse af Torups mange kulturelle aktiviteter, attraktioner og virksomheder.
- QR-kode projekt under Torup Ting fokuserer på historien bag særlige steder og bygninger i Torup: hvor lå fx Torup Kro; hvad er Dyssekilde Stations historie? Her synliggøres Torups historie via tekst og videoer direkte på brugernes smartphones. Denne aktivitet er inspireret af Liselejes tilsvarende QR-projekt og knytter sig til 2030-visionens punkter om både 'Sammenhængende lokale oplevelser' og 'Turisme og gæster'. De 6 små videoer på engelsk under ([Torup – Smart Rural Areas \(smartrural21.eu\)](https://torup-smart-rural.eu)) ligger i forlængelse af dette projekt og ift elektronisk formidlede Torup gåture (2023/2024; nu ophørt) - på engelsk: Wonderful Walks. Udbyttet af disse aktiviteter er en turisme-mæssig extra dimension og en fokusering af borgernes og gæsternes historiske bevidsthed om Torup, som har en 1000-årig historie.

- Folkekøkken, dvs fællesspisning for alle i Torup og omegn i TLC/Forsamlingshuset ca en gang om måneden under Torup Ting – med tilhørende lokal-tematiske drøftelser. TLC er stillet gratis til rådighed af TLCs bestyrelse, og deltagerne betaler selv for maden. Eneste Torup Ting udgift er trykning af plakater til ophæng i Torups fælles info-skabe. Plakaterne designs og ophænges vha gratis frivilligt arbejde. I 2024 blev Folkekøkkenet igen suppleret af Halsnæs Folkeuniversitets streaming af naturvidenskabelige foredrag fra Aarhus Universitet. Folkekøkkenet er et af Torups vigtige samlingspunkter ... på linje med Torup Marked, hver 14.dag om sommeren, hvor mange turister og sommerhusbeboere samles i Torup til Kilometermad. Disse aktiviteter knytter sig til 2030-visionens punkt om 'Sammenhængende lokale oplevelser' og 'Turisme og gæster'. Udbyttet af dette er at der er skabt mødepladser for Torup'ere og ikke-Torup'ere på tværs. Det skaber en social sammenhængskraft.
- ALrum: Torups kommende fælles bevægelseshus, ALrum, er et demonstrations-projekt ift. kreativ genanvendelse af funktionstømte landbrugsbygninger: den grønne lade på Hvidelandsgården. Torup Ting har til ALrum-projektet som ovenfor nævnt opnået støtte (20.000 kr.) fra Halsnæs Kommunes Visionspulje og fra Landdistriktpuljen (ca. 1,5 mio kr) til projektets tidlige faser. Dette projekt og dets aktiviteter knytter sig til 2030-visionens punkt om 'Sammenhængende lokale oplevelser' - og til 2035-visionen om Halsnæs i Bevægelse.
- Torup Grejbank, også støttet af Nordeafonden og Landdistriktpulje midler. Denne aktivitet knytter sig til 2030-visionens punkter om 'Sammenhængende lokale oplevelser' - og til 2035-visionen om Halsnæs i Bevægelse - og styrker således den sociale sammenhængskraft. Udbyttet af dette er at de lokale deles om maskiner/redskaber/værktøj og får hjælp til dagligdagens små-opgaver, til små-vedligehold. De to dele af Dugnad, Grejbank + tilløbet til Landsbypedel er koblet i app'en www.toruptingogtalenter.dk, som understreger betydningen af lokalt engagement som drivkraft i samfundsudvikling. Nordeafonden har i 2024 anvendt Torup Grejbank som inspiration til en landsbyfællesskabs- og delekampagne, se [Dele-puljen | Nordea-fonden \(nordeafonden.dk\)](http://Dele-puljen | Nordea-fonden (nordeafonden.dk)).

Og dertil kommer at Torup har øget sine aktiviteter og service: der er både en frisør, et Folkeuniversitet og en landsbylæge i Torup. Midler flyder udefra til Torup, bla fra Nordeafonden, fra Landdistriktsmidlerne og fra LAG Gribskov-Halsnæs. Og Halsnæs Kommune har stillet en kommunal garanti ift de kommende boliger i AB Vænget.

Lokale initiativer tager – som det ses i denne årsberetning - mange former, fra det helt spontane til det stramt organiserede. Denslags kommer ikke af sig selv. Det kræver en gedigen, visionær og vedholdende civilsamfunds indsats. Det er det bærende element. TAK til alle som løfter og bærer.

Torup Ting, januar 2025, Peter Plant

Bestyrelsen består af: Peter Plant, formand; Karen Lund, Stine Bardeleben Helles og Frank Geppert

Se www.torupting.dk og følg os på Facebook:

<https://www.facebook.com/groups/1483668321918794/?fref=ts>